

Twee schatten in één slot

Net als onze wandtapijten, oude meesters en middeleeuws houtsnijwerk blijft gebruiks-zilver een vaste waarde op de antiekmarkt. In het slot van Laarne - met zijn kostbare zilvercollectie - vindt een kwaliteitsvolle tentoonstelling van Gents edelsmeedwerk plaats.

Art

Dirk Martens

De vaste zilvercollectie, in heel Europa vermaard, was het levenswerk van Claude d'Allemagne. Paul jonkheer de Pessemier 's-Gravendries, huidig slotvoogd van Laarne, vertelt hoe Claude d'Allemagne de torens van het middeleeuwse ridderslot zag en meteen de wens uitdrukte, dat het de schrijn zou worden voor zijn zilververzameling.

Wat gebeurde, want de zilverfanaat kwam tot een akkoord met ridder Joseph de Ghellinck d'Elseghem van de Koninklijke Vereniging der Historische Woonsteden. Het slot van Laarne werd deels gerestaureerd en opende in 1965 als zilvermuseum. Overigens, d'Allemagne legde met een tweede, nog mooiere collectie pronk- en tafelsilver de basis voor het Henegouwse topmuseum van de Franse Gemeenschap, het Musée de l'Orfèvrerie in Seneffe.

Het slot van Laarne is naderhand volledig gerestaureerd, tot een van de mooiste kastelen van ons land. De permanente collectie wordt in een zwaar beveiligde kamer bewaard en telt 445 stuks gebruiks-zilver uit de 14de tot de 19de eeuw. D'Allemagne vond ze in alle hoeken van Europa, ook Scandinavië en Rusland.

De nadruk ligt op de 17de en de 18de eeuw. Het was in die periode dat de edelsmeden - ook in Vlaanderen en Nederland - zich toelieden op zo geraffineerd mogelijke

pronkkannen voor thee, koffie en warme chocolade, de modieuze drankjes van de rijken. Dat verklaart het grote aantal van soortgelijke kannen in de verzameling, naast de klassiekere bestekken en kandelaarduo's.

Het verschil tussen een thee- of koffiekannen enerzijds en een chocoladekannen anderzijds is overigens subtiel: in het dekseltje van een chocoladekannen zit een klepje dat opzijgeschoven kan worden, zodat je met een stokje de chocolade kan omroeren zodat hij niet stolt of klontert.

Kapitale blikvangers in de vaste collectie zijn vier bij experts beroemde altaarvazen in verguld zilver, in Parijs anno 1700 vervaardigd door Jean Baptiste Loir, met Lodewijk XIV als opdrachtgever.

Ook van een Parijse zilversmid is een soepterrine anno 1788 die nooit moet worden gepoetst, omdat haar maker cadmium in de legering mengde zodat het zilver zijn glans behoudt. Spijtig neveneffect: wie teveel soep uit de terrine eet, sterft aan cadmiumvergiftiging.

De tijdelijke tentoonstelling 'Gents Zilver' sluit aan bij die vaste collectie. Tachtig procent van de 151 stukken komen uit privé-collecties. Het gaat om vooral profaan edelsmeedwerk vervaardigd in Gent, voor een Gentse opdrachtgever, of in het bezit van een Gentse verzamelaar, zoals dat het geval is met een indrukwekkende 17de-eeuwse presenterschaal uit het Duitse zilvercentrum Augsburg.

Ook hier wordt een zeer mooi ensemble chocolade- en koffiekannen gepresenteerd. Opvallend is het grote aantal helmkannen, met de vorm van een omgekeerde Hel-

leense helm.

Hier zijn de blikvangers onbetwistbaar drie uilenbekers en één gaaienbeker van de Gentse zilversmid Jan de Naghel III, uit de jaren 1560. De vogels in geciseleerd massief zilver zijn kunstig vormde pronkbekers. Hun waarde is - met een eufemisme - zeer groot. Dat geldt ook voor twee zilveren puttkopjes van Michiel de Grave (Gent, 1763).

Dit nog: in de crypte van het slot heeft de Gentse kunstenaar Michel Flamme (*1951) een mooie wand aangebracht die moet contrasteren met de zilveren overdaad op de gelijkvloerse verdieping. Met lapen karton als drager heeft hij een 'draagbaar fresco' met een intuïtieve beschildering en tekening aangebracht tegen de middeleeuwse kelderwand. Het kunstwerk gaat wonderlijk genoeg op in de oude muur, alsof het er altijd deel van heeft uitgemaakt. Hedendaagse kunst kan subtiel zijn.

Info

'Gents Zilver in Laarne', Kasteel van Laarne, Eekhoekstraat 5 in Laarne. Tot 1 november, van dinsdag tot zondag van 13.30 u. tot 17.30 u. Inlichtingen: Dienst Erfgoed, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, tel. 09-267.72.71. Reserveringen voor groepen: 09-375.31.61. Catalogi: 'Gents zilver in Laarne. Magie van de edelsmeedkunst deel III', geb., 263 blz.; 'Inventaris van de zilvercollectie in het Kasteel van Laarne', Jan Van Damme e.a., 350 blz.

Kraantjeskan uit Oudenaarde in zilver en imari-porselein, 1762. Vervaardigd in het atelier van Marie Jeanne Husson - een vrouwelijke zilversmid in de 18de eeuw!

Uilenbeker (20 cm h.) door de Gentse zilversmid Jan de Naghel III, 1557. De ogen zijn robijnjntjes.

Helmkan en bekken, Gent, Pieter d'Anvers, 1709.

Component Proof

Name: 40108152
Last Edit User: ejm

Width: 227mm
Height: 313mm

Print time: 2009-09-25 09:41:46